

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ROSSI v. FRANSA KARARIN KISA ÖZETİ

Silahlı soygunla ilgili karmaşık bir soruşturma çerçevesinde sanığın uzatılan tutukluluk süresi haklı gösterilmedi.

Daire'nin Rossi v. Fransa (başvuru no.60468/08) davasıyla ilgili bugün verdiği henüz kesinleşmemiş¹ kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi oybirliğiyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesinin 3. paragrafının (özgürlük ve güvenlik hakkı) ihlal edilmediği kanaatine varmıştır.

Dava, on bir silahlı soygun hakkında yürütülen soruşturma çerçevesinde söz konusu kişinin dört yılın üzerinde olan tutukluluk süresine ilişkindir.

AİHM, baş vuranın tutukluluk halinin uzatılarak devam etmesinin, birçok soruşturma yürütülmesi gerekliliği, şüphelinin tanıklar üzerinde baskı kurma olasılığı ve kaçma riski ile suçu tekrarlama riski bulunmasıyla haklı gösterildiği kanısına varmıştır. AİHM, baş vuranın tutukluluk halinin uzunluğunun, davanın karmaşıklığı ve kısmen de, serbest bırakılmasına ilişkin pek çok kez talepte bulunan başvuranın tutumundan kaynakladığını sonucuna varmıştır. AİHM, tutuklu sanığın davasının ivedilikle görülmesi hakkına sahip olduğunu ve bu durumun görevlerini gerekli özenle yerine getirmeye çalışan hâkimlerin çabalarına zarar vermemesi gerektiğini hatırlatmıştır.

Başlıca olaylar

Başvuran Didier Rossi, 1961 doğumlu olup bir Fransız vatandaşıdır. Halen Nancy-Maxéville

Cezaevinde tutuklu bulunmaktadır. Başvuran ile erkek kardeşi, Fransa'nın doğusundaki banka

şubelerinde gerçekleştirilen ve miktarı toplamda 97 360 Avro'yu bulan on bir silahlı soyguna ilişkin yürütülen bir soruşturma çerçevesinde, 23 Mayıs 2005 tarihinde yakalanmışlardır.

¹ Sözleşme'nin 43 ve 44. maddeleri hükümleri uyarınca, bu Daire kararı kesinleşmemiştir. Dava taraflarından her biri, kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde davanın Büyük Daire'ye gönderilmesini talep edebilir. Böyle bir durumda, beş yargıçtan oluşan bir kurul, davanın daha geniş bir incelemeyi gerektirip gerektirmediğini belirler. Gerektirdiği takdirde, dava Büyük Daire tarafından ele alınacak ve kesin karar verilecektir. Şayet gönderme talebi kabul edilmezse, Daire'nin kararı sunulan istemin reddedilmesi tarihinde kesinlik kazanacaktır. Bir karar kesinleştiğinde, infazını denetleyecek olan Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'na gönderilir. İnfaz süreciyle ilgili ek bilgilere şu adresten erişilebilir: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution>.

Yargılama çerçevesinde, Haziran 2005 ile Nisan 2009 tarihleri arasında, birçok işlem yapılmış ve karar verilmiştir. Çeşitli bilirkişi incelemeleri ve aramalar yapılmış, ayrıca 23 tanıkla şüpheliler yüzleştirilmiştir. Bu tanıklardan 16'sı başvurunu ve/veya erkek kardeşini teşhis etmişlerdir. Görüşme odasında başvuran ile lehine tanıklıkta bulunmasını talep ettiği arkadaşı arasında geçen konuşmalara ilişkin kayıtlar doğrultusunda başvuran ile erkek kardeşinin ifadeleri soruşturma hâkimi tarafından alınmıştır. Soruşturma süresince, başvuranın arkadaşı da dâhil olmak üzere, diğer kişiler de incelemeye alınmışlardır. Başvuran Rossi, birçok kez tanıkların dinlenmesini talep etmiş ve dosyanın bir örneğini almak için yaptığı başvurunun kabul edilmemesine ilişkin karara itiraz etmiştir.

Başvuranın, Mayıs 2006 ile Mayıs 2008 tarihleri arasındaki tutukluluk hali, özgürlük ve tutuklama hâkimi tarafından altı aylık sürelerle, beş kez uzatılmıştır. Başvuran, tutukluluğun uzatılmasına ilişkin verilen kararların her birine itiraz etmiştir. Başvuranın her itirazı, olay ve olguların fazlalığının birçok soruşturmayı gerektirdiği, tanık ile mağdurlar üzerinde baskı kurma riskini önleme, suçun tekrarlanma riski ve başvuranın adli sicil kaydında ikisi benzer olmak üzere toplam yedi ayrı suç kaydı bulunması gerekçesiyle reddedilmiştir. ,

Perpignan Asliye Mahkemesi'ne bağlı olarak görev yapan topluma kazandırma ve şartlı salıverilme birimi raporundan sonra, başvuranın o zamana kadar dikkate alınmayan salıverilme taleplerini 25 Haziran 2009 tarihinde soruşturma hâkimi tarafından dikkate alınmış ve serbest bırakılmıştır. Başvuranın altı ay süreyle elektronik gözetim altında tutulmasına ve ikamet yeri ile çıkış saatlerine ilişkin bazı diğer yükümlülüklerle ilişkin adli kontrol uygulanmasına karar verilmiştir. Başvuranın tahliyesinin, en geç 10 Temmuz tarihine kadar gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Meurthe-et-Moselle Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Mayıs 2011 tarihinde Rossi'yi yirmi yıl ağır hapis cezasına mahkûm etmiştir. Başvuranın, bu karara ilişkin temyiz başvurusu halen incelenmektedir.

Şikâyetler ve usul

Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. paragrafına (özgürlük ve güvenlik hakkı) dayanarak, tutukluluğu konusunda özellikle bu maddede öngörülen "makul süre"nin aşıldığını iddia etmektedir.

Başvuru, 24 Kasım 2008 tarihinde AİHM'e sunulmuştur.

AİHM'nin kararı

Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. paragrafı

AİHM, öngörülen tutukluluğun başlangıç tarihi ile başvuranın yakalandığı günün aynı tarihe (23 Mayıs 2005) denk geldiğini hatırlatmaktadır. Tahliyenin kesin tarihi dosyada yer almamakla birlikte, tutukluk, 25 Haziran 2009 ile 10 Temmuz 2009 tarihleri arasında sona ermiştir.

Özgürlük ve tutuklama hâkimi ile soruşturma dairesi, başvuranın tahliye talebinin ret gerekçesini aşağıdaki argümanlarla açıklamışlardır: Başvuranın katılımı olmaksızın sorgu, yüzleştirme ve başka soruşturmaların yapılmasının gerekliliği, özellikle başvuranın benzer suçlar nedeniyle daha önceki mahkûmiyetlerini göz önünde bulundurarak, başvuran Rossi ve bu dava ile ilgili diğer şahıslar arasındaki tüm irtibatın, tanıklar üzerinde baskı uygulanmasının, delillerin karartılması aynı zamanda olay ve olguların tekrarlanma riskinin engellenmesi.

On bir silahlı soygun hakkında yürütülen soruşturma çerçevesinde otuz kadar tanığın sorguya çekilmesi, yüzleştirme, bilirkişi incelemeleri ve çeşitli aramalar yapılması gibi birçok işlem gerçekleştirilmiştir. Öte yandan diğer dört kişi incelemeye tabi tutulmuş ve başvuran, bazı tanıkların dinlenmesini, bazı işlemlerin gerçekleştirilmesini ve ispatı gerektiren belgelerin ibraz edilmesini bizzat talep etmiştir.

AİHM, tanıklara baskı yapma riski hususunda, görüşme odasındaki dinleme kayıtlarına göre başvuran Rossi'nin, görüştüğü arkadaşından lehine tanıklık etmesini talep ettiğini belirtmektedir. Öte yandan başvuranın atılı eylemlere karıştığı, özellikle soygunlara yardım eden tanıkların ifadeleriyle kanıtlanmıştır. Son olarak, başvuranın adli sicili de tehlike arz ettiğini göstermektedir.

AİHM, kaçma veya suçun tekrarlanma riskiyle ilgili olarak, on bir silahlı soygun ile benzer eylemler nedeniyle verilen iki mahkûmiyet kararının ardından başvuranın ve erkek kardeşinin yakalandığının altını çizmektedir. Öte yandan başvuran ağır hapis cezasına çarptırılmıştır.

AİHM mevcut deliller ile objektif gerekçelerin, başvuranın tutukluluk halinin devamlılığını haklı gösterebileceği sonucuna varmaktadır.

AİHM, tutuklu bir sanığın davası incelenirken kişinin hakkı gereği özel ivedilik gösterilmesinin, hâkimlerin görevlerini yeterli özenle yerine getirmek için gösterdikleri

gayretlere zarar vermemesi gerektiğini hatırlatarak, somut olayda, on bir farklı suçu içeren ve birçok soruşturma işlemini gerektiren bir davada, yetkili kişilerin çalışmada bulunmadıkları bir dönemin bulunmadığını tespit etmiştir. İtiraz edilen tutukluluğun uzunluğu, esas olarak davanın karmaşıklığından ve kısmen de işlem yapılmasına ve salıverilmesine yönelik pek çok kez talepte bulunan başvuranın tutumundan kaynaklanmakta olup, soruşturmanın sonuçlarını desteklemektedir.

AİHM, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. paragrafının ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçeye tercüme edilmiş olup, gayri resmi tercümedir.